

Mange slags svimmelhet

Goplen FK.

Svimmelhet

Diagnostikk og behandling. 72 s, tab, ill.
Bergen: Nasjonalt kompetansesenter for vestibulære sykdommer, 2009.
Pris gratis (kan lastes ned fra Internett)
ISBN 978-82-991877-7-0

«Svimmelhet er som skogsopp,» skriver Frederik Goplen i forordet til denne 70 siders minilæreboken. Det finnes altså mange varianter, og de kan være vanskelige å skille fra hverandre. Man bør kjenne de vanligste typene, men også kunne plukke ut de farlige.

Goplen arbeider ved Nasjonalt kompetansesenter for vestibulære sykdommer, Haukeland universitetssykehus. Senteret tar imot pasienter til svimmelhetsutredning og driver også aktiv pasientinformasjon. Senterets brosjyreserie (www.helse-bergen.no/avd/vegetibulaeresykdommer/pasientinfo/brosjyrer/Brosjyrer.htm) er et glansesempele på hvordan pasientopplæring kan gjøres.

Og nå kommer denne utgivelsen for leger, meg bekjent den første innføring i svimmelhet på norsk. Den er støttet av Haukeland universitetssykehus og Stiftelsen Helse og Rehabilitering.

Mye har skjedd når det gjelder kunnskap om og behandling av svimmelhet de siste 20 år. Den vanligste form for vertigo, godartet stillingssvimmelhet, har fått sin forklaring og ikke minst sin effektive behandling. At migrene er en svært vanlig årsak til resdiverende vertigo, er også kunnskap av ny dato. Endelig er sjeldne nye årsaker til vertigo identifisert, eksempelvis dehiscens av fremre buegang.

Derfor er denne utgivelsen svært velkommen – den dekker klinikernes behov for en kort og konsis innføring. Språket er presist og godt, boken er svært lesverdig til tross for sparsom, nesten litt gjerrig layout.

Disposisjonen er som i lærebøker flest, med basiskunnskaper, klinisk undersøkelse og generelle kliniske prinsipper, fulgt av en presis og strukturert gjennomgang av de 20 viktigste «svimmelhetsdiagnoser». Goplen har altså fått plass til mer enn steinsopp, kantareller og giftkremler.

Den er skrevet som en praktisk kokebok i håndtering av pasienter med vertigo. Derfor savner jeg et par sider med et program for vestibulær egentrening. Det ville gjort den enda nyttigere på klinikerens skrivebord.

Annen kritikk her blir bare pirk: Cerebro-

vaskulær årsak til sentralnervøs svimmelhet er ikke nødvendigvis lokalisert til cerebellum, også hjernestammeinfarkter kan forårsake vertigo og være vanskelig å oppdage ved standard bildediagnostikk. «Vestibulær paroksysmi» er en omdiskutert diagnose, men kunne nok fortjent en kort omtale. Men hovedinntrykket er at Goplen har klart å presse inn alt en kliniker trenger vite om svimmelhet i et lite og hendig format.

Hvem bør lese dette? Alle allmennleger! Også leger under utdanning i øre-nese-hals-sykdommer eller nevrologi vil ha nytte av den. Etter å ha spandert et par timer gleder du deg til neste pasient med svimmelhet!

Per Monstad

Spesialistsenteret
Kristiansand

Omfattende, inspirerende og godt om klinisk mikrobiologi

Steen M, Degré M, red.

Mikrober, helse og sykdom

319 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2009.
Pris NOK 495
ISBN 978-82-05-32367-4

Dette er en lærebok i klinisk mikrobiologi, primært beregnet på sykepleiestudenter, i en serie kalt Kunnskapspakken 37°. Den vil i løpet av 2010 også omfatte

temaer som anatomi og fysiologi, sykdomslære, farmakologi og klinisk undersøkelse av pasienter. Navnet på serien indikerer en moderne tilnærming – denne anmelder er likevel glad man ikke valgte etter hvert forslitte termer som «Kunnskapspakke 1» eller «-360°». Det gis tilgang til en «digital arbeidsbok» på et interaktivt nettsted som fungerer meget godt. Her er kunnskapstester, kontrollspørsmål og litteraturhenvisninger med oppdaterte Internett-lenker. Til glede for Ipod-generasjonen kan man til og med laste ned lydfiler av sammendragene.

Mikrober, helse og sykdom virker umiddelbart nesten for omfattende som basalt sykepleiepensum. Ved nærmere gjennomgang er vesentlige avsnitt ganske lettlest sakprosa som, i tillegg til å være velskrevet, er underholdende i akkurat passe monn slik at studenten vil få lyst til å ta boken frem igjen. De innledende kapitler gir de obligatoriske beskrivelser av mikrobenes oppbygning og egenskaper. Dernest avsettes mye plass til en grunnleggende forståelse for helheten – ved å omtale mikrobers evolu-

sjon, samspillet med mennesker, smitteveier og resistensutvikling før man tar for seg mikrobenes med utgangspunkt i ulike organsystemers infeksjonssykdommer. Kapitler om vektorbårne sykdommer, diagnostikk/prøvetaking og smittevern er også utfyllende for målgruppen.

En stor tekstmengde gjøres lettere tilgjengelig takket være en delikat og konsekvent layout med utstrakt bruk av tekstbokser, oversiktlige tabeller og tydelige illustrasjoner. Innen dette fagområdet er det særlig viktig med forklaringer på vanskelige ord og begreper. Til «tyngre kapitler» finnes rikelig med gode ordforklaringer i fotnoter, og disse er også listet alfabetisk i eget vedlegg.

Et lite antall forfattere har samarbeidet om denne utgivelsen, hvilket gir den en enhetlig stil. Alle er fremstående aktører innen aktuelle fagmiljøer gjennom mange år, noe som berger for et solid faglig innhold. Min eneste lille innvending er at en del av stoffet til tider kan synes å være noe avansert for målgruppen. Detaljrikdommen er stor og faktaopplysningene mange, tilnærmet medisinstudentnivå, hvilket selvsagt bør love godt for kvaliteten på fremtidige (infeksjons)sykepleiere. *Mikrober, helse og sykdom* kan anbefales uten forbehold. Den er faglig god og svært rikholdig, moderne og didaktisk spennende utformet – rent ut sagt morsom å lese – noe som ikke alltid har særmerket tidligere tiders lærebøker i mikrobiologi.

Jon Birger Haug

Infeksjonsmedisinsk avdeling
Medisinsk klinikk
Oslo universitetssykehus, Aker

Er det noen i familien din som er syk?

Lawlor DA, Mishra GD, red.

Family matters

Designing, analysing and understanding family based studies in life course epidemiology. 341 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2009.
Pris GBP 38
ISBN 978-0-19-923103-4

Spørsmålet over er et kjent utgangspunkt for samtaler i klinisk praksis og har fungert som et grovt verktøy for å fange opp familier belastning av sykdom. I denne utgivelsen vektlegges verdien av familiebaserte studieopplegg i epidemiologisk forskning om